

misli, da pa on kot grofov služabnik nikakor ne more opravičiti Bajta, ki naj zato nikakor ne go-drnja v pričo zelo, zelo nizke kazni, ki mu jo na-laga ne on, kot sodnik in prijatelj kmetov, nego postava.

»Ali bo globa težka?« je hotel vedeti Bajt.

»Trideset goldinarjev,« je dejal sodnik. Morda bo visoki gospod znižal še to kazen v slučaju, da se Bajt na določeni dan priglasi pred grofom in svoj prestopok obžaluje.

Papiga je zahreščala za Bajtom, sovražno in zlokobno. Bajt je obljubil, da bo obžaloval svoj prestopok. Solze so mu stopile v oči pri misli na globo. Tih in prepaden je odšel.

Doli na cesti se mu je vrnila zavest in nekaj uporne volje.

»Trideset goldinarjev,« je mrmral, »zato, ker iščemo svoje pravice, kakor bi se pritožiti ne smeli.«

Tedaj ga je zanikaren človek potegnil za rokav in dejal:

»Pravica to ni, da se vam še pritoževati ne pustijo.«

»Ni ne!« je zmajal Bajt, »pa oni s tičem gori drugače pravi.«

»Ali ne poznaš galjota?«

Bajt se je ozrl nekam plaho na zanemarjenega človeka in je dejal tiho:

»Tako lepo ste napisali vse, kako, da iz vsega nič ne bo?«

»Bo, kar bo,« je dejal zanemarjeni človek in je povlekel kmeta s seboj v zanemarjeno krčmo svojega brata. Bil je to Jakob de Facis.

Nezaslišano je bilo, koliko so tisti čas na Tolminskem globili. Sodnik je kisloresno ponovil že v stotič, da to zahteva postava. Pri tej besedi

se je možu vselej lice zmračilo. Šesttisoč goldi-narjev v treh dneh, je bil rekel grof in sodnik je to vestno sporočil svojemu nečaku, mlademu, krasnemu lahkoživcu, oskrbniku Luigiju Grandente. S svojimi črnimi očmi in bledimi lici je strmel Grandente v strica in ni rekel nič, na kar se je sodnik silno razhudil, teptal z nogami in besnel. Nečak je mirno in molče prenesel stričevo raz-jarjenost. Potem je moral sesti za mizo in raču-niti. In ko je sešel zapravljeni grofovski denar, je bilo jasno, da nedostaje od denarja do zahte-vane vsote baš petstottriinštirideset goldinarjev.

Sodnik je zaklel. Ni vinarja premalo ali pre-več ni zahteval grof. Bil je v gospodarskih rečeh zelo natančen in vesten. Nato se je sodnik še enkrat razhudil nad nečakom in ga nemilostno odslovil. Tretji dan je poslal Grandenteja z zahte-vano vsoto v Gorico. On sam pa je globil na račun nečaku posojenega denarja.

Očividno je bil mož vsaj do svojega sorodnika usmiljenega srca.

* * *

Na Stopcu je nekega večera dejal Valentin Munih svojemu sorodniku Martinu:

»Hoje bo dovolj to zimo, Martin.«

»Naj!« je dejal mračno Martin.

»Doljani vsi, Vrsnjani vsi, Ljubinjci vsi, Ba-čarji in Graparji vsi, Modrejani in Modrejčani vsi, vsi Idrijčanje, Ponikvarji, Pečinarji. Na šentviški gori vsi razen Valentina Lapajneta, ki ga ni škoda, skopuha.«

In prav tedaj je vstopil imenovanec in je dejal Valentinu Munihu, krčmarju:

»Puntarski groš sem prinesel.«

»O, vraga! Celo ti?« je vzkliknil krčmar. Lapajne je odprl duri in odšel, potem ko je plačal, v noč. Bila je temna in mrzla.

(Dalje.)

